

Årsberetning for DOF 2017-18

Stabilitet, styrke og tilfredshed

I medgang og modgang

Generalforsamling – Landsmøde – Vedtægter –
Regler og Regnskab! Gab, gab ...

Nå nej! For det er jo Dansk Oplysnings Forbund vi snakker om, og så er det jo hverken kedeligt eller tungt. Landsmødet står for døren, og dermed er der også mulighed for både at hilse på gamle venner og for at møde nye ansigter og få masser af nye idéer og inspiration til arbejdet hjemme på egen matrikel.

Når der er to år mellem generalforsamlingerne, kan der være sket mange ting, og det er bestemt også tilfældet her op til generalforsamlingen i 2019. Hver gang vi oplever bump på vejen, er det vigtigt, at vi analyserer og tager bestik af situationen for hele tiden at være klædt bedst muligt på til den fremtid, der aldrig er helt, som vi havde regnet med. Bumpene kan naturligvis gå både op og ned, men det er vigtigt altid at afveje, hvordan vi agerer, hvad enten det var, fordi vi fik en ny medlemsskole, eller fordi en af vore skoler ikke vandt en licitation.

En stor skole er gået konkurs og en anden skole har flyttet sin aktivitet over til en anden landsorganisation, og selv om vi har reddet lidt af stumperne, betyder det nedgang i den samlede aktivitet og dermed også mindre i tilskud. Samtidig har to af vore store skoler ikke fået deres licitation til undervisning af dansk for indvandrere fornyet, og det betyder et rimeligt stort tab af tilskud til den del af vore aktiviteter.

Samlet set stiller det helt afgjort Dansk Oplysnings Forbund i en ny økonomisk situation, som vi skal forholde os til. De ændrede vilkår slår først igennem i 2020 med fuld virkning i 2021, og det betyder selvfølgelig, at vi har tid og mulighed for at være klar, eller for at håndtere fremtiden med det man kalder rettidig omhu. Der er dog ingen tvivl om, at de ændrede vilkår bliver markante.

Samtidig er det jo også fantastisk endnu en gang at kunne konstatere, at de samlede aktiviteter i DOF ved afslutningen af 2018, igen har placeret Dansk Oplysnings Forbund som det største oplysningsforbund i Danmark. Vi nyder den position i 2019 vel vidende, at der er et stykke arbejde, der venter på os, eller som vi er i gang med for at holde fast også fremover.

Og at komme til landsmøde i DOF er altid en fest, blandt andet fordi vi elsker den mangfoldighed, som skolerne i Dansk Oplysnings Forbund kan præstere, men selvfølgelig allermost fordi de mennesker, der kommer, altid er åbne og imødekommende og parate til at tage imod nye medlemmer med åbne arme og gode idéer, og fordi det er vores måde at markere, at endnu et år er godt gennemført i folkeoplysningens tjeneste.

Dansk Oplysnings Forbund er og bliver en unik organisation.

Ingolf Christensen
Landsformand

Stabilitet, styrke og tilfredshed

DOF går styrket ud af 2018. Forbundet vokser stadig, landssekretariatet er stabilt og medlemmerne er tilfredse, og således rustet bliver eventuelle kommende udfordringer blot til mindre ridser i lakken.

2017 og 2018 har igen været begivenhedsrige år for Dansk Oplysnings Forbund.

Ikke blot er DOF et af landets største oplysningsforbund, men det har tillige langt flere og meget mere forskellige medlemsskoler end noget andet forbund. Det betyder, at landssekretariatets medarbejdere har en travl hverdag, for opgaverne er mange, spændende og lige så forskelligartede som medlemsskolerne.

De to år har derfor budt på en lang række interessante udfordringer – nogle planlagte som en del af iværksatte projekter – og andre pludseligt opdukkede, når en medlemsskole eller et tiltag ramte ind i et problem. Men når politisk valgte og medarbejdere nyder god opbakning fra medlemmerne – og hinanden, giver det energi og arbejdsglæde til også at klare de få frustrationer, der dukker op ind imellem.

Virksomhedsstrategi

Udover DOF's vedtægter sætter virksomhedsstrategien de overordnede rammer for DOF's virke. I 2017 arbejdede organisationen inden for den virksomhedsstrategi, som blev formuleret og godkendt af landsstyrelsen i november 2014, dog således at konkrete justeringer for 2017 blev godkendt i landsstyrelsen i november 2016. I februar 2017 blev der fra forretningsudvalgets side igangsat en strategiproces, som skulle munde ud i en ny virksomhedsstrategi for DOF gældende fra 2018-2020. Processen involverede bl.a. overordnede drøftelser i landsstyrelsen af DOF's Vision, Mission og Værdigrundlag og inddragelse af de særlige udvalg for så vidt angår de områder, hvert af udvalgene har som arbejdsfelt. Efter landsstyrelsens arbejde med virksomhedsstrategien på et todagesmøde i september 2017 blev virksomhedsstrategien godkendt i november 2017.

Processen ledte ikke til en væsentlig ændret virksomhedsstrategi for 2018-2020, idet der blev holdt fast i strategiens fundament og opbygning, men resultatet blev en lidt mere fokuseret og sammenhængende virksomhedsstrategi, som har skabt en god ramme for DOF's arbejde og udvikling. Virksomhedsstrategien for 2018-2020 har blandt andet sat fokus på i højere grad at skabe fællesskab DOF's medlemsskolerne imellem samt mellem skolerne og DOF. Det er i virksomhedsstrategien også blevet fremhævet, at det nye administrationssystem til medlemsskolerne særligt skal kunne understøtte de skoler, der har en intensiv anvendelse af systemet. Et nyt indsatsområde med virksomhedsstrategien er et fokus på rådgivning og inspiration til skolerne i forhold til undervisning og aktiviteter, der ligger uden for folkeoplysningsloven, fordi der ligger et udviklingsfelt for medlemsskolerne her. Virksomhedsstrategien har også fået et andet nyt indsatsområde, som omhandler etikken i den folkeoplysende voksenundervisning, særligt har fokus ligget på handicapundervisningen, og hvordan det sikres, at etikken altid er på plads, når der arbejdes under en lov med store friheder ift. indhold, målgrupper og tilrettelæggelsesformer. Desuden indeholder virk-

somhedsstrategien et øget fokus på kunstfag/manuelle fag.

Økonomi og udlodningsmidler

DOF's økonomi er i meget stort omfang afhængig af udviklingen i udlodningsmidlerne, som udgør cirka 85 procent af DOF's samlede indtægter. Regnskabsmæssigt

Landsmøde . (Foto: Martin Thirstrup Hansen)

har niveauet for udlodningsmidlerne i 2017 og 2018, såvel som i tidligere år, været hæftet med en vis væsentlig usikkerhed.

Fra 2018 har en ændring af udlodningsloven imidlertid gjort, at niveauet for udlodningsmidlerne fra 2019 og frem vil være langt mere stabilt.

I 2017 har budgettet taget udgangspunkt i en udmelding fra Slots- og Kulturstyrelsen (i efteråret 2016) baseret på Danske Spils forventninger til overskuddet i 2017. Først når budgetåret er gået, og Danske Spils regnskab er gjort op, har vi så kendt det egentlige niveau for udlodningsmidlerne, og på den baggrund blev niveauet for udlodningsmidlerne i 2017 justeret med ca. 530.000 kr. i opadgående retning. I 2017 blev der desuden konstateret en fejl i et af de andre forbund, som havde indflydelse på fordelingen de fem landsdækkende oplysningsforbund i mellem, en fejl der rakte to år tilbage i tid. Fejlen blev korrigeret, og DOF fik ekstraordinært tilført næsten 1,7 mio. kr. Da grundlaget for DOF's budget i 2017 havde vist sig at være væsentligt anderledes end oprindeligt budgetteret, vedtog landsstyrelsen i september 2017 et revideret budget. Regnskabet ramte således ganske præcist det reviderede budget i 2017, hvor der blev realiseret et overskud på ca. 1.450.000 kr. Der var oprindeligt budgetteret med et mindre underskud på 73.000 kr. Ved udgangen af 2017 var DOF's egenkapital på 12,5 mio. kr.

I 2018 trådte den nye udlodningslov i kraft, og udmeldingen fra Slots- og Kulturstyrelsen i efteråret 2017 indeholdt det beløb, som loven har afsat til fordeling mellem de fem landsdækkende oplysningsforbund og Dansk Folkeoplysnings Samråd. Da loven først trådte i kraft fra 2018, kunne en regulering ift. 2017 stadig imødeses, og for DOF's vedkommende modtog vi en positiv regulering på knap 1,2 mio. kr. I budgettet for 2018 var der budgetteret med et underskud på 750.000 kr., som i regnskabet blev til et lidt mindre underskud på ca. 350.000 kr. At underskuddet ikke blev vendt til et overskud med reguleringen af udlodningsmidlerne skyldes, at der i 2018 blev arbejdet intensivt med udviklingen af det nye administrationssystem til aftenskoler, og at udgifterne hertil oversteg den hensættelse, som tidligere havde været sat af til netop IT-udvikling. Ved udgangen af 2018 var DOF's egenkapital på knap 11 mio. kr.

IT

2017 og 2018 har i den grad stået i udviklingens tegn, når det kommer til udviklingen af afløseren til administrationsprogrammet DOFPro. I begyndelsen af 2017 fandt DOF sammen med LOF, Fora og AOF en ny samarbejdspartner, som kunne hjælpe os til at opfylde den fælles ambition om at udvikle et nyt administrationssystem til aftenskoler i Danmark (populært kaldet ASA). Igennem hele perioden er der blevet arbejdet på at tilpasse og videreudvikle det kursusadministrationssystem, som vores samarbejdspartner har, så det er målrettet aftenskoleadministration. Processen har været lang, kostet mange penge og ikke været uden bump på vejen, men alt dette er vist naturligt i IT-projekter af denne størrelsesorden. Arbejdet med at færdiggøre version 1.0 var ved udgangen af 2018 ikke helt bragt til ende, men de første skoler vil kunne tage ASA i brug i foråret 2019, så vi kan gøre os de første erfaringer med virkelighedens brug af ASA.

Der er i dag 128 skoler, der har en hjemmeside lavet i VuptiWeb. Omkring 44 af skolerne er kommet på VuptiWeb i perioden 2017-18, og resten har været igennem en opdatering til en ny version. Alle skoler har været i dialog med landssekretariatet omkring ønsker til deres hjemmeside, både indholdsmæssigt og rent grafisk.

I perioden er der oprettet en support-hjemmeside, hvor skolerne kan få hjælp til henholdsvis VuptiWeb, DOFPro og Mailchimp.

Senest er der udviklet en portal, hvor man kan søge på aftenskolekurser i DOF skoler i hele landet eller inden for et valgt geografisk område. Udviklingsarbejdet er foregået i 2017 og 2018 og har været forsinket af det sideløbende arbejde med udviklingen af ASA, men i begyndelsen af 2019 kunne Findkurser.dk omsider gå i luften.

Igennem mange år er lønbehandlingen blevet håndteret gennem DOF-Løn – et lønprogram udviklet og designet til DOF og DOF's behov. Men selvom DOF-Løn kører fint, er teknologien bag forældet, og udvikleren er stort set gået på pension. Derfor begyndte vi i 2017 at arbejde på at finde en alternativ løsning. I 2018 fik vi yderligere afdækket mulighederne ved en række lønprogrammer, og efter et desværre forsinkende samspil med en leverandør, lykkedes det at finde arvtageren til DOF-løn. Denne løsning implementeres trinvis fra foråret 2019.

En stor del af landsforbundets IT-hjælp har desuden fokuseret på forskellige former for digital markedsføring i form af kurser, vejledning og rådgivning. Det har handlet om Facebook, søgemaskineop-

Byvandring i Ribe på sommerkurset i juni 2017. (Foto: Kathrine Egemar)

timering, digital annoncering og meget mere. Blandt andet gennemførte DOF et projekt om digital markedsføring, som er nærmere beskrevet i kapitlet om DOF's projekter.

Personale

2017 og 2018 har været ganske stabilt, når det kommer til sekretariatets personale.

Kathrine Egemar gik den 1. marts 2017 fra deltid til fuldtid og kunne dermed udvide sine ydelser fra primært at hjælpe skoler og landsorganisation med hjemmesider til også at bistå med grafisk assistance, hvilket har ført til et løft af medlemsskolernes og DOF's visuelle udtryk.

Kirsten S. Knudsen begyndte i en tidsbegrænset deltidsansættelse i DOF den 1. maj 2017, hvor hendes primære opgaver var at arbejde med en række projekter. Dette samtidig med at hun var skoleleder på Dalgas Skolen i Aarhus. Efter Kirsten S.

Knudsen opsagde sin stilling som skoleleder, blev hun den 1. oktober 2017 ansat på fuld tid som foreningskonsulent i DOF. Opgaverne var dels generel rådgivning, vejledning og inspiration til medlemsskolerne og dels at bidrage med ekstra konsulentressourcer til handicap- og specialundervisningsområdet i samarbejde med Niels-Anton Svendsen.

2017 var samtidig også året, hvor vi kunne fejre et markant jubilæum, idet Lars Refsing i august måned havde været ansat i DOF i 25 år.

Kursusvirksomheden

En højt prioriteret del af DOF's tilbud er kurser og efteruddannelse. Det er vigtigt, at både skoleledere, bestyrelsesmedlemmer og ikke mindst undervisere har de fornødne kompetencer.

I 2017 gennemførtes 81 kurser af DOF – med i alt 878 deltagere.

Heraf blev 25 af kurserne med i alt 378 deltagere gennemført som bestillingskurser – altså kurser som en enkelt skole eller flere aftenskoler sammen bestiller til afholdelse lokalt. En oplagt mulighed, hvis man står med et specifikt behov på sin aftenskole.

I 2018 gennemførtes 67 kurser med sammenlagt 811 deltagere. Heraf var 18 bestillingskurser med i alt 276 deltagere.

Ribe dannede rammen om DOF's solrige Sommerkursus i juni 2017, som 26 skoleledere og bestyrelsesmedlemmer deltog i. Under overskriften "Fortid, nutid, fremtid" indeholdt Sommerkurset guidet gåtur i historiske Ribe, Ribe domkirke og kunstmuseum – og ligeledes godt med input og inspiration til deltagernes virke i aftenskolerne. For eksempel fortalte Helle Hein om primadonnaledelse. Der var som altid også tid til netværk og erfaringsudveksling samt en dejlig udflugtsdag, hvor

der blandt andet var besøg fra en medlemsskole fra området.

Efter syv års pause blev DOF's Studietur genoplivet i 2014 og gennemført med overvældende interesse i såvel 2014 og 2016 (DOF Sommerkursus og DOF Studietur afholdes skiftevis). Den tilrettelagte studietur i 2018 til Sverige kunne imidlertid ikke tiltrække samme interesse og måtte desværre aflyses grundet for få tilmeldinger.

I september 2017 og august 2018 var det igen tid til "DOF Kursusdage", som blev afholdt for henholdsvis anden og tredje gang på Brandbjerg Højskole ved Jelling, og som nu er ved at manifestere sig som en tradition.

Cirka 50 skoleledere, bestyrelsesmedlemmer, musikundervisere og undervisere i sundhed og bevægelse var samlet til alsidige kursusweekender med et varieret program, som bestod af fælleselementer og helt fagspecifikke indslag. Det er tydeligt i evalueringerne, at det er noget helt særligt at være samlet i uformel sammenhæng på en højskole for at få et pusterum – og samtidig få masser af input fra såvel instruktører og foredragsholdere og ikke mindst hinanden.

"Det bedste liv lungerne kan trække" er titlen på et kursus, som er udviklet i samarbejde med Lungeforeningen, og som blev tilbudt bredt for første gang i juni 2017. I oktober 2016 blev kurset afholdt med undervisere fra pilotskoler. Formålet med weekendkurset er at klæde erfarne kor-

ledere og undervisere i sundhed og bevægelse på, så de kan tilrettelægge deres undervisning for mennesker med nedsat lungekapacitet. Deltagerne får både mere viden på hele lungeområdet og konkrete redskaber i forhold til at blive underviser i bevægelse eller i korsang for lungesyge. Dygtige sundhedsfaglige personer inden for lungeområdet står for størstedelen af undervisningen i samarbejde med Lungeforeningen og DOF. Fra 2016 til 2018 har sammenlagt 48 korledere og undervisere i sundhed og bevægelse deltaget i kurset, hvilket mange steder har resulteret i nye kor og hold for denne målgruppe.

"DOF's Kunstfaglige Inspirationsdag" og kurset "Bliv bedre til at undervise – didaktisk metodik i billedkunstundervisningen" er også nye tiltag, og dem kan der læses mere om under Musik- og kulturudvalget.

I november 2017 blev der gennemført en online behovsafklaring blandt alle de omkring 800 undervisere, der er tilmeldt nyhedsbrevet DOF UnderviserNyt. Modtagerne af nyhedsbrevet er undervisere i fagene musik, sundhed og bevægelse, kreative fag/håndværk, IT og sprog. Behovsafklaringen blev besvaret af 93 undervisere. Der blev spurgt ind til, i hvilken grad deres behov blev opfyldt af DOF's kursustilbud, hvad der eventuelt manglede, deres kendskab til DOF's (kursus-) tilbud for undervisere, samt hvilke kommunikationskanaler de eventuelt benytter sig af for at have kontakt med deres kursister. Resultaterne af undersøgelsen

brugte sekretariatet og relevante udvalg til den fremtidige planlægning af såvel kurser som temadage.

I erkendelse af, at der blandt DOF's medlemsskoler ikke altid kan samles kursusdeltagere nok til alle emner, er der også mulighed for at få støtte til eksterne kurser. I perioden har henholdsvis 205 (i 2017) og 203 (i 2018) DOF'ere fået støtte til at komme på kurser arrangeret af andre.

Synlighed og politisk interessevaretagelse

En væsentlig opgave for DOF er at virke for at forbedre rammerne for medlemsskolerne – og folkeoplysningen generelt. Det gør vi ved at give vores input i forhold til relevante høringer og lignende, ved at reagere, hvis vi oplever uhensigtsmæssigheder rundt omkring – og ved at arbejde for, at aftenskolerne er synlige og forbindes med de mange positive effekter, de giver til deltagerne og samfundet.

Aftenskolernes Pris er en tradition, der i 2017 løb af stablen for fjerde gang. DOF havde en enkelt skole nomineret, men desværre blev det ikke til en pris. Dog gav uddelingen en del fin presseomtale og synlighed, og for eksempel deltog kulturminister Mette Bock. Arrangementet er ganske ressourcekrævende, og derfor blev det besluttet at vente til 2019 med at uddele priserne igen.

Folkemødet på Bornholm betragter vi også som et oplagt og relevant sted at vise aftenskolens flag. I både 2017 og 2018 lavede vi debatarrangementer i samarbejde med de fire andre oplysningsforbund, AOF, FOF, Fora og LOF. I 2017 havde vi en god debat under overskriften "Er sundhed for de syge blot?" Her deltog en række sundhedseksperter i debat med to lokalpolitikere, og en amatørteatertrup var med til at eksemplificere forskellige pointer.

I 2018 havde vi inviteret Tor Nørretranders til at fortælle om at 'se frem' og selv tage ansvar for eget liv og verden. Det var tydeligt, hvor meget 'et stort navn' betyder for at tiltrække deltagere – og teltet var godt fyldt i god tid inden vi begyndte.

DOF har været med på Kultur mødet på Mors i både 2017 og 2018. Begge gange har været i samarbejde med og inspi-

Musiklinien på kursusdage 2017. (Foto: Martin Thirstrup Hansen)

Vidste du, at Jytte Andersen i 2017 udbetalte 119.322.455,75 kr. i løn og afregnede 45.851.866 kr. med SKAT, mens hun i 2018 udbetalte 141.623.206 kr. i løn og afregnede 51.261.166 kr. med SKAT?

Jytte Andersen. (Foto: Martin Thirstrup Hansen)

reret af ABC for mental sundhed. I 2017 fyldte vi Kulturmødets store sal med ca. 250 tilhørere under overskriften "Kunst, kultur og kreativitet styrker vores mentale sundhed". Rundt om på Kulturmødets pladser kunne man opleve og deltage i aftenskolens mangfoldighed lige fra motionsaktiviteter over sang for sundere lunger og tilblivelsen af et kunstværk til interaktion i en kunstperformance "Køer på græs".

I 2018 havde vi lejet en gårdhave og flyttet aftenskoleaktiviteten ud under åben himmel og gjort det åbent for kulturmødegæsterne at deltage i. Et langt program med alt fra fællessang og fællessamlinger til debatcafé og forskellige kurser. Vi afholdt også en Samtale (som debatterne på Kulturmødet hedder) med tre forskellige aftenskoledeledere, som hver især har oplevet på egen krop, hvad det vil sige at komme i et godt fagligt fællesskab via aftenskolen. Overskriften var "Hvad gør dig glad?"

I gennem 2017 og 2018 har der i samarbejde med de fire andre landsforbund været arbejdet sammen om at udvikle en kampagne og et projekt, som skal vise og fortælle, hvad aftenskolen er, kan og gør – og på en måde, så andre end vi selv forstår det. Det er i første omgang blevet til en kampagne, som er udviklet i samarbejdet med det socialøkonomiske kommu-

nikationsbureau SIVIL. Kampagnen løber af stablen i maj/juni og august/september 2019 under sloganet "Aftenskolerne – hvis du vil være rigtigt god til noget."

Den politiske interessevaretagelse på lokalt plan har DOF også adskillige gange bidraget til i løbet af 2017 og 2018. Ikke mange sager er ens, men vi må konstatere, at ikke alle kommuner har fuldstændigt styr på at administrere folkeoplysningsloven og deres egne retningslinjer. I nogle sammenhænge lykkes det at få kommunen tilbage på sporet og faktisk få sået nogle spirende frø til et styrket samarbejde mellem kommunen og aftenskolerne. Desværre er der også eksempler på, at kommuner ikke lader sig overtale af hverken det gode argument eller lovens bogstav. Nogle af de områder, der har voldt problemer, har været: offentliggørelse af foreningernes regnskaber, afregning af debatmidler og tilskud til lederløn.

Etik

Etik i aftenskolen har været et gennemgående tema i 2017 og 2018. Ved landsmødet i 2017 tog en workshop fat på en drøftelse af, hvordan vi sikrer, at der i fremtiden er balance i tilskuddene til den folkeoplysende voksenundervisning. Afsættet var en erkendelse af, at flere kommuner problematiserede og ændrede retnings-

linjer, fordi de oplevede, at undervisning med supplerende grundtilskud (handicapundervisning) fyldte en større og større andel af den samlede ramme. Et forhold som også Videncenter for Folkeoplysning havde dokumenteret. Dette var starten på et arbejde, hvor vi udformede et etik-notat, som skulle være velegnet som afsæt for en drøftelse både i bestyrelsen, i lærergruppen og i de lokale samråd. Notatet indeholder således overvejelser, der er relevante for alle interessenter i skolen, og som skitserer de særlige udfordringer omkring de etiske overvejelser i den enkelte skole, når man tilrettelægger undervisning med supplerende grundtilskud.

DOF's landsstyrelse godkendte i marts 2018 etik-notatet og anbefalingerne deri. Det samme gjorde Oplysningsforbundenes Fællesråd (de fem landsdækkende oplysningsforbund), og dermed er anbefalingerne i etik-notatet det fælles grundlag for alle fem landsorganisationer ift. rådgivning og vejledning til skoler, der anvender tilrettelæggelsesformen 'handicapundervisning'.

Tilfredshed med DOF

I oktober 2018 gennemførte DOF en brugertilfredshedsundersøgelse blandt medlemmerne.

109 medlemsskoler besvarede de ud-

sendte spørgeskema og gav dermed uvurderlig feedback til DOF. Undersøgelsens resultater var særdeles positive, ligesom der blev identificeret en række områder, hvor vi kan optimere vores indsats. Næsten 95 procent af besvarelserne viste, at DOF's medlemstilbud er af god kvalitet, og hele 100 procent synes, de bliver godt behandlet i DOF!

Lidt over 85 procent svarede, at tilbudene i DOF passer godt til deres skoles behov. Og selv om det er et meget flot tal, så er det også et af de steder, det er oplagt at fokusere på i forhold til at kunne gøre det endnu bedre.

Brugertilfredshedsundersøgelsens resultater kom ikke som en total overraskelse, da Videncenter for Folkeoplysning i deres undersøgelse "Aftenskolerne – hvordan har de det?" også havde spurgt ind til aftenskolenes tilfredshed med deres landsorganisation. I denne undersøgelse blev der udtrykt størst tilfredshed med DOF som landsorganisation.

Sundheds- og bevægelsesudvalget

Sundhed og bevægelse udgør en meget stor del af medlemsskolernes tilbud, og udvalget er derfor en vigtig sparringspartner, så sekretariatet kontinuerligt kan arbejde med nyudvikling og videreudvikling

af samarbejder, strategier og handlingsplaner på området. Udvalget medvirker desuden til, at der udarbejdes forslag til kurser på området, så underviserens behov løbende tilgodeses.

Der blev i 2017 gennemført 14 underviserkurser inden for sundhed og bevægelse med en tilslutning på sammenlagt 188 deltagere. Af de 14 kurser var fem kurser tilrettelagt som intensive kurser, der strakte sig over en hel weekend – herunder FysioFlow, Inspiration til bassinundervisning, MoveBetter (hjernebaseret bevægelse), Det bedste liv lungerne kan trække og DOF Kursusdage. Ud fra de behov, som undervisere har ytret i såvel evalueringer og behovsafklaringer, har det været en ny strategi at tilrettelægge en del intensive weekendkurser, så underviserne i højere grad har kunnet fordybe sig og blive klædt på til at tilbyde nye kurser i aftenskolerne.

Den årlige Temadag for undervisere i bevægelse og sundhed blev fra 2016 indlemmet i DOF Kursusdage, og har nydt god tilslutning.

Den 20. januar 2017 afholdt udvalget en inspirations- og udviklingsdag målrettet skoleledere. Der var i alt 18 deltagere på dagen, der indeholdt et indslag om den samlede status på kurser og tiltag på området, et foredrag om 'ABC for Mental Sundhed' ved forsker Line Nielsen fra Statens Institut for Folkesundhed, oplæg til inspiration til nye kurser og tiltag herunder 'Undervisning af lungesyge' ved underviser Maria Ramsdahl Christensen og 'Bevægelse for psykisk sårbare' ved underviser Inge Bluhm. Et foredrag om Erindringsdans® ved sygeplejerske og demenskonsulent Susanne Rishøj afsluttede denne inspirerende og meget givende dag.

Samarbejdet med Lungeforeningen bar frugt i 2017 og kurset "Det bedste liv lungerne kan trække" blev udbudt til alle korledere og undervisere i sundhed og bevægelse. Læs gerne mere herom i afsnittet om kursusvirksomheden.

Initiativet ABC for Mental Sundhed fyldte ligeledes meget i såvel udvalgets som sekretariatets arbej-

de, og du kan læse mere under DOF's projekter.

I 2018 blev der gennemført 16 underviserkurser inden for sundhed og bevægelse med en tilslutning på sammenlagt 251 deltagere.

Handicap- og specialundervisningsudvalget

Handicap- og specialundervisningsudvalget (HSU) har været præget af stor aktivitet i perioden 2017-18, hvilket også fremgår af de referater, der er tilgængelige på DOF's hjemmeside.

Handicap- og Specialundervisningsområdet er et af de største i DOF opgjort i undervisningstimer. Oprindeligt var der afsat ressourcer til en fuldtidskonsulent på området, og HSU's ønske om at få mere manpower på området end den aktuelle 3/5 stilling, der havde været siden 2008, blev imødekommet ved ansættelse af Kirsten Knudsen i en 2/5 stilling 2017. Siden er Kirsten Knudsen blevet fuldtidsansat, hvilket har sat sine tydelige spor på aktiviteten.

Udvalgets møder har været præget af gode drøftelser og input fra deltagerne. Her skal nævnes en række af de temaer og ideer, der har været behandlet i udvalget i perioden 2017-18.

Ordet 'handicap' er man ikke glad for, og man vil gerne finde en anden betegnelse. Flere ønsker den gamle betegnelse 'hensyntagende specialundervisning' genindført. Men her er problemet, at loven taler om "personer med et handicap i relation til undervisningen i et konkret emne"

Efter et oplæg fra SIND-skolerne i Aalborg med titlen "Sundhed skal læres," har udvalget haft megen fokus på netop dette meget relevante tema. Hvordan kan vi som civilsamfund medvirke til at løse de meget store udfordringer på sundhedsområdet? Hvordan kan folkeoplysningen spille en væsentlig rolle bl.a. fordi her er deltagerne 'deltagere' og ikke 'patienter/klienter'? Dette arbejde skal naturligvis ske i et tæt samarbejde med Sundheds- og Bevægelsesudvalget, og det har været forsøgt at arrangere et fælles møde, men kalenderne har pt. stillet sig hindrende i vejen. Der arbejdes pt på flere projektideer inspireret af oplægget fra Aalborg.

Ingen beretning fra HSU uden et afsnit om Folkeoplysningslovens paragraf 44, stk. 2! Det er den bestemmelse, hvor ministeren yder tilskud til handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktivitet. På den årlige finanslov er der afsat cirka fire mio. kr. til dette formål, men den samlede brutoudgift ligger på cirka 16 mio. kr.! Det er lykkedes for DOF at få rammen fordoblet

Besøg af udviklingshæmmede fra Litaun, et samarbejde med DOF skolen SUKA. (Foto: Kirsten S. Knudsen)

fra 2009 til 2017 via ansøgninger til satspuljen. I 2018 blev vores ansøgning ikke imødekommet! Det har haft alvorlige konsekvenser for de deltagere, der for eksempel har behov for at blive befordret til og fra undervisningen, og for mange har det betydet, at de ikke har råd til at deltage! I løbet af foråret 2018 fik DOF i samarbejde med LEV derfor udarbejdet et udkast til et beslutningsforslag som bestod af tre elementer:

- Kulturministeriet skulle lave en behovsanalyse
- Resultatet af behovsanalysen skulle indgå i finanslovsforhandlingerne
- Administrationen skulle ændres, så foreningerne ikke fremover først fik svar på deres ansøgning i september/oktober måned, hvor det ville være umuligt at rette op på økonomien.

Beslutningsforslaget blev fremsat i Folketinget lige før sommerferien 2018, men ministeren mente ikke, at der var behov for en analyse! Det eneste, der derfor kom ud af beslutningsforslaget, var en invitation til et møde i Kulturministeriet for at drøfte administrationen. DOF og Parasport Danmark foreslog her, at rammen kunne fordeles mellem de folkeoplysende landsorganisationer, så de blev ansvarlige for fordeling af rammen og afregningen. Så ville ministeriet kunne fordele rammen

i begyndelsen af finansåret. Desværre valgte ministeriet ikke at følge vores forslag, men kun lave småjusteringer med hensyn til bevillingsskrivelse. Så foreløbig er dette "the never ending story"!

HSU har så drøftet alternative løsninger. Personer med handicap, der har brug for en ledsager, kan gennem Danske Handicaporganisationer og Dansk Blindesamfund få udstedt et såkaldt ledsagerkort. Det giver personen med handicap mulighed for en række steder at medtage sin ledsager uden at skulle betale ekstra. HSU indstillede til landsstyrelsen, at DOF anbefalede medlemsskolerne at tilslutte sig ordningen, hvilket sker ved henvendelse til Danske Handicaporganisationer. Det vil for eksempel give ledsageren mulighed for at befordre deltageren til og fra undervisningen. Landsstyrelsen tilsluttede sig forslaget.

HSU har gennem flere år afholdt et årligt dialogmøde den sidste onsdag i oktober. I 2017 havde vi om formiddagen besøg af to repræsentanter fra Udviklingshæmmedes Landsforbund, som oplyste, at de faktisk ikke rigtigt vidste, hvad aftenskolen kunne bruges til. Det er der efterfølgende rådet bod på, og der er nu flere initiativer i gang.

I 2018 besluttede HSU at ændre dialogmødet til en inspirationsdag. Det blev en velbesøgt dag med fokus på hjernen og

neuropædagogik.

HSU var også en naturlig, central del af arbejdet med etik i aftenskolen og handicapundervisningen, som er beskrevet tidligere i denne beretning.

"Nothing about us – without us" er European Disability Forums slogan. Det er derfor helt centralt for HSU at styrke samarbejdet med Danske Handicaporganisationer, og der arbejdes nu på at etablere et mere formaliseret samarbejde.

Musik- og kulturudvalget

DOF's Musik- og Kulturudvalg (MKU) er et fagudvalg og et sparrings- og visionsforum til sekretariatets arbejde for medlemsskolerne. MKU mødes tre-fire gange årligt for at stille skarpt på, hvordan landsorganisationen kan understøtte medlemsskolernes arbejde og udvikling bedst muligt. Udvalget har desværre i perioden været ramt af usædvanligt mange udskiftninger, hvilket naturligt har taget såvel tid som opmærksomhed på udvalgsmøderne.

DOF's medlemsskare er som bekendt både bred og mange-facetteret, og dermed er det en særlig opgave både at finde ud af, hvad der rører sig i medlemsskolerne, og hvilke behov der er lige nu eller vil komme – samt at give bud på, hvordan denne viden omsættes til reelle tiltag og 'varer på hylden' i DOF's udbud af medlemsydelse.

Kunstnerisk inspirationsdag på Århus Kunstakademi. (Foto: Pernille Marstrand)

En del af MKU's fokus ligger på efteruddannelse af såvel ledere som undervisere, og udvalget har således givet input til nye tiltag som 'Kunstnerisk Inspirationsdag' og 'Didaktisk Metodik i Billedkunstundervisningen', hvor sidstnævnte er et efteruddannelsesstilbud udviklet i samarbejde med Billedkunstnernes Forbund.

Nye netværksrelationer og samarbejdspartnere er kommet til; vi har oparbejdet en fin relation til Billedkunstnernes Forbund (BKF) om kursus- og efteruddannelsesstilbud til vores respektive medlemmer samt en synliggørelse af aftenskolen som en jobmulighed for BKF's medlemmer. På musikområdet er der etableret god kontakt med Dansk Amatør Orkesterforbund (DAO) samt organisationen KOR72.

Teknologi- og kommunikationsudvalget

Teknologi- og kommunikationsudvalgets møder har igennem 2017 og 2018 båret et stærkt præg af, at vi har været i gang med at udvikle et nyt administrationssystem til aftenskoler, hvorfor ASA har fyldt meget på udvalgets møder. Et gennemgående tema for udvalgets drøftelser har været brugerinddragelse, og hvordan denne har kunnet sikres i en udviklingsproces, der indeholder tre andre oplysningsforbund, en ekstern samarbejdspartner og en ekstern projektleder. Konklusionen har været, at mere brugerinddragelse havde været ønskeligt.

Udvalget har imidlertid også haft andre

emner på dagsordenen. Både VuptiWeb, som er den hjemmesideløsning, der stilles til rådighed for DOF's medlemsskoler, og landsorganisationens hjemmeside har været til behandling i et udviklingsperspektiv. Mange skolars hjemmesider har igennem 2017 og 2018 fået et løft både teknologisk og grafisk, men det er et område i evig udvikling, så en opgradering til en ny version af løsningen må forventes. IT-understøttelsen af skolernes markedsføring har også været behandlet på udvalgets møde, hvor der er et fælles billede af, at digital markedsføring fylder mere og mere, mens det trykte katalog nok er på vej ud.

Udvalget har også i flere omgange haft DOF's kommunikationsstrategi til drøftelse, da denne trængte til en opdatering. Efter TKU's arbejde med kommunikationsstrategien blev den godkendt i landsstyrelsen i november 2018.

I maj 2018 trådte den nye persondataforordning i kraft, og i den forbindelse udarbejdede DOF en vejledning og en række skabeloner, som skolerne kunne anvende, ligesom der blev afholdt en række møder om GDPR rundt om i landet. Dette har også været et tema ved flere møder i udvalget.

Anvendelsen af IT til administration og markedsføring er ikke udelukkende forbundet med fordele, hvilket udvalget også har arbejdet med og nuanceret. Udvalget har således haft en indgående drøftelse af, hvordan balancen holdes mellem mar-

kedsføring/kundekendskab og privatliv/etik, når det blandt andet kommer til anvendelsen af Facebook. Desuden stod udvalget bag en temadag i juni 2017, som blandt andet gennem et oplæg af Claus Jacob Wordenskjold satte fokus på de digitale trusler, og hvordan vi håndterer dem.

Fremtiden

Selvom der er lidt mørkere skyer i horisonten, kan vi godt tillade os at se positivt på fremtiden for DOF. Vi bliver fortsat flere og flere i fællesskabet, og med størrelse kommer styrke. Men de kommende år, særligt fra 2020 og frem, vil DOF økonomisk mærke, at to medlemsskoler i 2018 mistede deres udbud på sprogundervisning for indvandrere. Det alene vil reducere timeantallet for aktiviteter uden for folkeoplysningsloven med op til tredjedele, og da det er et parameter i fordelingen af udlodningsmidlerne, vil det være en væsentlig reduktion i DOF's andel heraf. Desuden gik en af DOF's store skoler konkurs i 2018, og en væsentlig del af undervisningstimerne herfra er forsvundet.

Dette ændrer dog ikke på, at DOF er velkonsolideret og har de ressourcer og kompetencer, det kræver at matche fremtidens opgaver og udfordringer. DOF er klar til at arbejde videre for at forbedre aftenskolernes rammer og vilkår på både nationalt og kommunalt plan, ligesom vi er klar med hjælp, råd og vejledning til medlemsskolerne.

Landsstyrelsen på landsmødet i 2017. (Foto: Robin Kristiansen)

Landsstyrelsen 2017-2018

Ingolf Christensen, Landsformand, Bestyrelsesformand i DOF Herning Aftenskole

Karin Lukowski, Næstformand, DOF Region Hovedstaden, Bestyrelsesmedlem i Bevar Mig Vel

Mogens Pilgaard, DOF Region Nordjylland, Bestyrelsesformand i DOF Frederikshavn Aftenskole

B. Kim Pedersen, DOF Region Nordjylland, Bestyrelsesmedlem i Den Rytmiske på Nordkraft

Børge Jensen, DOF Region Midtjylland, Skoleleder i DOF Herning Aftenskole m.fl.

Ib Østergaard, DOF Region Midtjylland, Skoleleder Favrskov Aftenskole

Marianne Christensen, DOF Region Midtjylland, Skoleleder i Sundhedsteamet kurser og projekter

Lisbeth Lunding, DOF Region Syddanmark, Skoleleder i DOF Paarup Aftenskole

Hanne Isaksen, DOF Region Syddanmark, Bestyrelsesmedlem i SUK Region Syddanmark

Leif Urhøj, DOF Region Syddanmark, Skoleleder Den Kreative Aftenskole

Kirsten Ærø, DOF Region Sjælland, Skoleleder for DOF Næstved Aftenskole

Torben Madsen, DOF Region Sjælland, Skoleleder Roskilde Oplysningsforbund

Jean Becker, DOF Region Hovedstaden, Formand i DOF Frederiksværk Fritidsskole m.fl.

Henrik Bo Hansen, DOF Region Hovedstaden, Skoleleder i IOF

Jette Pekilidi, DOF Region Sjælland, Skoleleder i DOF Bramsnæs Aftenskole og DOF Skibby Aftenskole (-2018)

Mogens Petersen, DOF Region Sjælland, Bestyrelsesformand i Roskilde Studiekors Aftenskole (2018-)

Poul Erik Kandrup, DOF Region Hovedstaden, Skoleleder i DOF Helsingør Aftenskole (-2018)

Vibeke Jessen, DOF Region Hovedstaden, Skoleleder i SUKA (-2018)

Sven Bøgely, DOF Region Hovedstaden, Skoleleder for DOF Smørum Naturskole (2018)

Annemari Rommedahl, DOF Region Hovedstaden, Skoleleder i Fredensborg Aftenskole (2018-)

Hanne Lind-Hansen, DOF Region Hovedstaden (2015), Skoleleder i AH Sport (2018-)

Henrik Christensen, Sekretær for landsstyrelsen, Sekretariatsleder

Martin Thirstrup Hansen, Medarbejderrepræsentant

Stabilitet på sekretariatet

I sekretariatets beretning omtaler vi den meget fine tilfredshed, DOF's medlemmer har i forhold til landsorganisationen. Dette hænger formodentlig delvist sammen med, at personalet på landssekretariatet synes at kunne lide deres job. I al fald har 2017 og 2018 ikke budt på de store ændringer på medarbejderfronten – ja, vi har tilmed rundet et 25-års jubilæum!

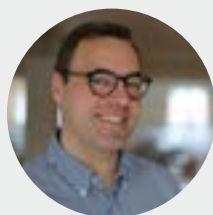
Kathrine Egemar gik pr 1. marts 2017 fra deltid til fuldtid og kunne dermed udvide

sine ydelser fra primært at hjælpe skoler og landsorganisation med hjemmesider til også at bistå med grafisk assistance, hvilket har ført til et løft af DOF's visuelle udtryk.

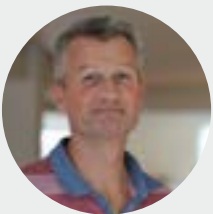
1. maj 2017 begyndte Kirsten Strandbygaard Knudsen som foreningskonsulent på deltid i en tidsbegrænset stilling. Kirstens baggrund som skoleleder i Dalgaskolen gjorde, at hun med det samme kunne bidrage med erfaringer fra sko-

leadministration og arbejde med udsatte målgrupper. Allerede 1. oktober 2017 blev Kirsten fastansat på fuld tid.

At det går godt i DOF, kan som sagt hænge sammen med, at det er et godt sted at være ansat. Dette understreges af, at sekretariatets krumtap, Lars Refsing, i august 2017 rundede 25 års ansættelse.

Henrik Christensen,
Sekretariatsleder

Lars Refsing,
Fuldmægtig

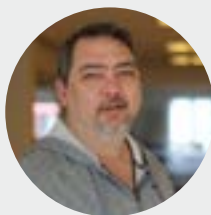
Lis Schlotfeldt,
Kursusmedarbejder

Jytte Andersen,
Konsulent

Pernille Marstrand,
Musik- og kulturkonsulent

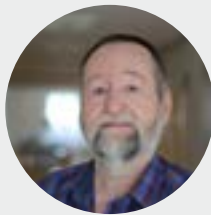
Dejan Fontana,
IT-ansvarlig

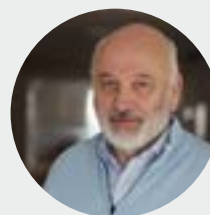
Martin Michel,
IT-supporter

Martin Thirstrup Hansen,
Kommunikationskonsulent

Niels-Anton Svendsen,
Konsulent

Robin Kristiansen,
Skolekonsulent

Anne Refsgaard,
Foreningskonsulent

Kathrine Egemar,
Webkonsulent og grafiker

Kirsten Strandbygaard Knudsen,
Foreningskonsulent
(ansat 1. maj 2017)

Sundhed og markedsføring

I DOF's formål står det, at vi "... medvirker til udviklingen af medlemsskolerne og den folkeoplysende voksenundervisning." Herunder præsenterer vi nogle af de udviklingsprojekter, vi har arbejdet med i 2017-18.

ABC for mental sundhed

DOF har været partner i projektet ABC for mental sundhed siden august 2016. Projektet er startet som en god idé indført fra Australien og er med tiden og partnerne i Danmark blevet modelle-ret og formet, så det passer til danske forhold. Hver partner udbreder de fælles budskaber i den form, som passer dem og indimellem er der større fælles aktiviteter. Repræsentanter fra partnerne mødes med jævne mellemrum til inspiration og udvikling af idéer og tiltag. ABC står oprindeligt for Act – Belong – Commit og er i den danske version oversat til Gør noget aktivt – Gør noget sammen – Gør noget meningsfuldt.

I DOF ser vi det i høj grad som et markedsføringsprojekt. Vi skal gøre det synligt at aftenskolen helt generelt

har betydning for menneskers mentale sundhed. Vi har udarbejdet forskellige materialer og idéer til markedsføring lokalt i medlemsskolerne, og vi har fortalt om hvordan vi kan få budskabet ud til flere, blandt andet gennem artikler i Spektrum.

I DOF er vores fokus, at budskaberne skal ud og leve i de lokale aftenskoler. Det er muligvis ikke så synligt og det tager nok også noget mere tid, men vi tror på, at i det lange løb vil det komme til at leve. Det er både let og svært. Let fordi budskaberne rammer præcist ind i det, som vi gør i aftenskolen. Svært fordi det kan være vanskeligt at identificere hvad "det nye" så skal være. Vi tror på, at man med ABC både viser, at aftenskoleaktiviteten gør mennesker glade og er med til at de kan gøre noget aktivt og menings-

fuldt sammen med andre. Og vi tror på, at man med ABC kan udvikle nye idéer og rutiner, så der bliver flere kurser i bred forstand med mere varieret indhold for flere målgrupper. Hvis mennesker gerne vil gøre noget for deres mentale sundhed og tænker "det kan jeg gøre i aftenskolen", så har vi nået vores mål.

Mange skoler har taget budskabet til sig, og der er f.eks. udviklet en særlig ABC-plakat, som viser hvilke forskelligartede fag, man kan gå til i aftenskolen. Der er skoler, som fortæller om ABC på deres hjemmeside. Nogle har sat temaet på et lærermøde og fået en snak om hvad der betyder noget i mødet med deltagerne. Dermed har de skærpet opmærksomheden på, at undervisning nok er høj faglighed, men at det også er vigtigt at styrke den sociale del på

holdet. Faktisk det vi oplever når pauserne næsten kan være det vigtigste, for at et hold fungerer godt. Fagligheden er vigtig og sikkert også det, der tiltrækker deltagerne, men mødet med andre mennesker er med til at give det mening og fastholde mennesker i fællesskabet og dermed i aftenskolen.

I samarbejde med ABC for mental sundhed og partnerne Statens Institut for Folkesundhed og Psykiatrifonden har DOF de seneste 2 år deltaget på Kultur mødet Mors netop med dette budskab.

ABC for mental sundhed var fra 2016-2018 et partnerskab mellem 8 kommuner og 10 organisationer.

I 2019 blev partnerskabet udvidet med en lang række af kommuner og organisationer. Se www.abcmamentalsundhed.dk

ABC for mental sundhed på Kultur møde Mors 2018. (Foto: Martin Thirstrup Hansen)

Ny markedsføring af aftenskoler

Digital markedsføring er efterhånden en vigtig del af mange aftenskolers virke – og det sætter løbende nye krav til landssekretariatets vejledning og service. I mange år har vi udbudt kurser i søgemaskineoptimering, Facebook, hjemmesider og så videre. Men da en skole i 2018 ringede og spurgte, hvad den skulle erstatte det store, husstandsomdelte kursus-katalog med, var vi lidt udfordrede. For vi kendte til de mange forskellige værktøjer og medier, man kan gribe fat i, men vi savnede det store overblik, der sikrede, at man som skole kunne gå struktureret og målrettet til værks. Derfor gennemførte vi i samarbejde med DOF Paarup Aftenskole projektet 'Ny markedsføring af aftenskoler'. Målet var at få et samlet overblik over relevante, digitale muligheder og en idé om, hvor man bør begynde.

Sammen med et reklamebureau gennemgik vi DOF Paarups Aftenskole – dens deltagere og markedsføring, og det kom der en række gode anbefalinger og råd ud af.

Først og fremmest er hjemmesiden en helt central del af aftenskolens markedsføring. Den er tilgængelig døgnet rundt, så potentielle deltagere kan tilmelde sig døgnet rundt. Derfor er det vigtigt, at hjemmesiden giver et hurtigt overblik over kurserne og nem adgang til at tilmelde sig. Al digital markedsføring bør nemlig pege hen på hjemmesiden, så hvis den ikke fungerer optimalt, kan andre tiltag være forspildte.

Da DOF Paarup Aftenskole viste sig at have mange gentilmeldinger, mente reklamefolkene, at det gav bedst mening at fokusere på at hverve helt nye kursister. Hvis graden af gentilmeldinger havde været lavere, kunne det måske have betalt sig at se på, hvordan man blev bedre til at fastholde eksisterende deltagere. Men nye deltagere var målet, og derfor blev anbefalingen blandt andet at forbedre søgemaskineoptimeringen og annoncere

bedre og mere målrettet på Facebook. Anbefalingerne blev nærmere beskrevet i Spektrum 17 fra juni 2018.

DOF udbyder stadig kurser i søgemaskineoptimering, Facebook, hjemmesider og så videre. Men som noget nyt er vi også begyndt med kurset 'Introduktion til digital markedsføring', hvor vi giver deltagerne et overblik over de mest oplagte muligheder – og en mulighed for at reflektere over, hvor det giver bedst mening at fokusere kræfterne i første omgang. Herefter giver det bedre mening, at skolerne kaster sig over de mere specifikke kurser i de forskellige værktøjer og medier. Og her kommer der løbende nye kurser til efterhånden som vi oplever et behov herfor.

Andre projekter

Creative Activities Without Borders CRAWBO

SUKA, DOF og VILTIS (en litauisk organisation) lavede dette projekt for at give udviklingshæmmede voksne mulighed for at komme på faglig udveksling på lige fod med andre. I oktober måned fik fire deltagere og tre ledsagere en stor oplevelse i Vilnius, hvor vi var på besøg på en handicapskole. I april 2019 er der genbesøg i København, hvor vi er værter for en række aktiviteter. Projektet er finansieret af Nordplus.

Aftenskolesamråd

I 2017 og 2018 har der på tværs af de fem landsdækkende oplysningsforbund været nedsat en arbejdsgruppe, som har arbejdet med dels at bidrage til etableringen af flere aftenskolesamråd i kommunerne og dels at fremme samrådenes arbejde med især interessevaretagelse. I den forbindelse er der etableret en hjemmeside med relevant vejledning og inspiration: www.aftenskolesamraad.dk. I slutningen af 2018 blev det i arbejdsgruppen konkluderet, at tiden pt. ikke er moden for dannelse af flere formelle aftenskolesamråd.

Billedkunstnernes Forbund

Gennem et tæt samarbejde med Billedkunstnernes Forbund (BKF) er landsorganisationen blevet mere synlig for billedkunstnere, der er medlem af BKF. Hensigten er både at synliggøre jobmulighederne i aftenskolen for målgruppen og at give et regulært efteruddannelseskursus i undervisningspraksis og didaktik. Kurset er tilrettelagt for såvel billedkunstnere, der allerede nu underviser i DOF's aftenskoler – samt de, der har en kunstnerisk praksis, men som ønsker sig noget didaktisk ballast med henblik på at kunne varetage billedkunstundervisning i aftenskoleregi. Kurset udbydes både på BKF's og DOF's kursussider.

Udvikling i skolerne

DOF's medlemsskoler er kendetegnet ved stor udviklingslyst, hvilket projekterne støttet af DOF's initiativpulje vidner om. Husk, at du kan læse mere om alle støttede projekter på DOF's hjemmeside, hvor projektrapporterne lægges ud.

Skole	Projekt	Bevilling
Bevillinger 2017		
DOF Gentofte Aftenskole	DOF foran i skolenavn	5.000
DOF Farum-Værløse Aftenskole	DOF foran i skolenavn	5.000
Salto	Aftenskolen som rum for fællesskab på tværs af kultur, religion og social rang	31.375
DOF Rødovre Kulturelle Aftenskole	Udvikling af FVU i et folkeoplysende perspektiv	45.000
Dalgas Skolen	Rethink Normality	48.800
KulturMix	Aftenskole - helt tæt på livet	35.000
DOF Aftenskolen Lynglimt	DOF foran i skolenavn	5.000
DOF Aftenskolen Lynglimt	Ny skole i ny kommune	20.000
DOF Herning Aftenskole	Lungekursstævne	41.700
Aftenskolen Pas På Hovedet	Digital folkeoplysning for ramte af hjernerystelse	28.000
Byhøjskolen, Århus	Udvikling af undervisningsforløb i Billedmeditatione	12.500
I alt		277.375
Bevillinger 2018		
DOF Aftenskolen Lynglimt	Borgere og lokalsamfund er en del af løsningen	20.000
Sundhedsteamets Kurser og Projekt	God livsstil med knogleskørhed	19.000
Lille Skole for Voksne - Nordjylland	Udvikling af undervisningsmateriale til psykisk sårbare på døgninstitutioner	20.000
DOF Birkerød Fritidsskole	Fundraising - workshop	10.000
DOF Trivselsskolen S/	DOF foran skolenavn	5.000
DOF Paarup Aftenskole	Ny markedsføring af aftenskoler	50.000
Sundhedsteamets Kurser og Projekter	Smertecafé	25.000
Gigt skolen	Digitale fællesskaber	35.000
DOF Lillebælt Oplysnings Forbund	Lungekursstævne 2018	10.000
Den Rytmiske i Nordkraft	Dans uden diagnose	30.000
I alt		224.000

Musikpuljen

Musikpuljen yder støtte til særlige begivenheder i og for kor og orkestre i DOF's medlemskoler. Støtten gives til honorar til 'eksternt engagerede medvirkende'; solister, gæstedirigenter, akkompagnement eller en inspirerende gæsteinstruktør og udbetales først efter afholdt arrangement, når betingelserne er opfyldt. Kravene er blandt andet skriftlig PR og markedsføring af DOF med landsorganisationens navn og logo, hvor det tydeligt fremgår, at DOF og DOF's Musikpulje har bidraget til koncerten eller arrangementet.

Musikpuljen 2017

Musikpuljen udbetalte i 2018 109.550 kroner til 16 medlemsskoler i forbindelse med i alt 32 arrangementer:

DOF Middelfart Musikaftenskole:

Kor Kalliope, Choir Please, Ryslinge Sangkor

Fredensborg Aftenskole:

Fredensborg Byorkester

Den Kreative Aftenskole:

Fredericia Postorkester, Fredericia Big Band, Saint Michael's Voices, Fredericia Byorkester

Den Rytmiske i Nordkraft:

Swingtime Big Band, 3 Big Bands, HF MUST

Musica: Musica**Kontakt og Miljø:**

Kom-koret Odsherred mfl.

Skærbæk Egnskor:

Skærbæk Egnskor

Vokalgruppen Harperne:

Vokalgruppen Harperne

DOF Næstved Aftenskole:

Suså Gospelkor

DOF Allerød Fritidsskole:

Folkemusikorkesteret Birkeris

Hvidovre Gospel: Hvidovre Gospel**DOF Paarup Aftenskole:**

Odensekoret, Odinkoret mfl., Big Band 5000 DK, 7 seniorkor

Roskilde Oplysningsforbund:

Sangkompagniet

Tolstrupkoret: Tolstrupkoret**Kor Nucopia:** Kor Nucopia**Gospelkoret Oikos:**

Gospelkoret Oikos

Musikpuljen 2018

Udbetalt kr.157.450 til 24 medlemsskoler i forbindelse med 53 arrangementer:

Roskilde Studiekor:

Roskilde Studiekor

Svogerslev Aftenskole:

Svogerslev Brass Band

DOF Holbæk Kulturelt Oplysningsforbund:

Opera i Provinsens Kor

Fredensborg Aftenskole:

Fredensborg Byorkester

Den Rytmiske I Nordkraft:

Swingtime Big Band, Nordvestjysk Brass Band

Trivselsskolen: Rudersdal Koret**Den Kreative Aftenskole:**

Lunakoret, Fredericia Byorkester, Fredericia Postorkester, Fredericia Big Band, Skt. Michael's Voices

DOF Paarup Aftenskole:

Odense Seniorkor, Lindvedkoret, Igenklang, Big Band 5000 DK, 6 seniorkor

DOF Middelfart Musikaftenskole:

Choir Please, Caramba, Kor Kalliope

DOF Skibby Aftenskole:

Jægerspriskoret & Skibbykoret

MUA:

Kammerkoret Terpsichore, ØreVOX, Panumkoret

Gospelkoret Oikos:

Gospelkoret Oikos

Musikhøjskolen Frederiksberg:

Schola Cantorum's Mandskor, Schola Cantorum's Kvindekore

Roskilde Oplysningsforbund:

Sangkompagniet

ODA: Høvekoret**Musik og Kor i Tisvilde:**

Tisvilde Koret

DOF Brande/Nr. Snede Aftenskole:

Hærvejskoret

Di Vers: Di Vers**Tolstrupkoret:** Tolstrupkoret**DOF Allerød Fritidsskole:** Birkeris**Hvidovre Gospel:** Hvidovre Gospel**Midtjysk Musikaftenskole:**

Ryslinge Sangkor

Hvidovre Gospel: Hvidovre Gospel**Hundested Aftenskole:**

Halsnæskoret

Kunstpuljen

Kunstpuljen har til formål at medvirke til at gøre et arrangementet i en medlemskole lidt anderledes, til at synliggøre det og forhåbentlig tiltrække et publikum, der måske ikke finder vej til udstillingen. På samme vis som Musikpuljen følger der derfor med, at arrangementet også skal synliggøre landsorganisationen. Støtte gives til honorar til medvirkende til et arrangement, for eksempel en formidler eller en kurator i forbindelse med en udstilling.

Kunstpuljen 2017

Kunstpuljen støttede i 2017 fire medlemsskoler med i alt 12.000 kroner til fire begivenheder:

Århus Kunstakademi:

Afgang 2017/Akademi- og afgangsudstilling 2017

DOF Paarup Aftenskole:

Den Ny Kunstscoles elever/Elevudstilling 2017

DOF Allerød Fritidsskole:

Genbrug til genvej - Kunst i mødet/Afslutning af projektet
Genbrug til genvej

Skolen for Kunst og Design:

Elevudstilling/Julebordsfortolkning

Kunstpuljen 2018

Støttede i året to medlemsskoler med i alt 12.250 kroner til tre begivenheder:

Århus Kunstakademi:

Melankoli/åben tema-udstilling, Afgang 2018/afgangsudstilling

DOF Paarup Aftenskole:

Den Nye Kunstscoles Forårsudstilling/fernisering

Et stort og stærkt landsforbund

De senere års positive udvikling i DOF er fortsat i 2017 og 2018. Der er kort fortalt kommet flere medlemsforeninger, der laver mere aktivitet i flere kommuner.

Antallet af medlemsforeninger har været støt stigende de seneste fem år. Ved udgangen af 2018 havde DOF 261 foreninger, hvilket betyder en nettoforøgelse på fire i forhold til 2016. Da vi i samme periode måtte sige farvel til 27 foreninger, betyder det, at hele 31 nye foreninger blev medlem af DOF.

Det kan lyde voldsomt, at hele 27 medlemsforeninger forsvandt fra DOF. Men bag dette tal gemmer sig, at 12 foreninger forsvandt, fordi de blev lagt sammen med andre DOF-medlemmer, så de eksisterer fortsat som en del af DOF. De resterende 15 forsvundne medlemsforeninger var for størstedelens vedkommende meget små og havde tabt gnisten og ikke udbudt aktiviteter gennem et stykke tid. Det er med andre ord en del af den naturlige udskiftning, der er i et landsforbund af DOF's størrelse.

Og ser vi på den generelle udvikling, som Videntcenter for Folkeoplysning har undersøgt, så er tendensen i Danmark, at der bliver færre og færre aftenskoler. I det lys er nettofremskningen i antallet af DOF-skoler ekstra positiv.

Flere kommuner

I 2018 var DOF aktiv i 79 kommuner, hvilket er blot en mindre end det højeste antal, vi har været oppe på efter kommunalreformen (der trådte i kraft 2007). DOF var aktiv i 80 kommuner i 2008, og hvis udviklingen fortsætter, er der grund til at tro, vi kan overgå dette, næste gang vi skriver en årsberetning. I øjeblikket arbejder sekretariatet med potentielle medlemsskoler i flere 'nye' kommuner.

400.000 undervisningstimer

Når vi ser på den undervisning, medlemsforeningerne udbyder, kunne DOF i 2017 for fjerde år i træk fremvise en lille fremskning med i alt 401.809 undervisningstimer inden for folkeoplysningslo-

ven. Det er første gang siden 2008, vi har været over 400.000 undervisningstimer, og det placerer DOF sammen med FOF som landets største aftenskoleforbund.

Kigger vi på medlemsforeningernes aktiviteter uden for folkeoplysningsloven, havde vi i 2018 175.599 undervisningstimer, som først og fremmest blev leveret af vores store sprogskolers danskundervisning for indvandrere. Dette tal vil falde drastisk, når vi kigger på det igen om to år, hvilket du kan læse mere om sidst i denne artikel.

Forskellige skoler

Som oplysningsforbund for frie og uafhængige aftenskoler har DOF altid haft mange, meget forskellige medlemsforeninger. Især størrelsesmæssigt er der stor forskel. DOF's foreninger spænder fra helt små og meget specialiserede aftenskoler til meget store og bredt favnende – og alt herimellem. Som lagekagediagrammet ved siden af viser, er det dog klart, at de mindre foreninger dominerer med deres antal – mens de 10 største medlemsforeninger til gengæld bidrager med 49 procent af DOF's samlede undervisningstimer.

Største oplysningsforbund

DOF har udlokningsmidlerne som primær indtægtskilde, og disse uddeles til de fem landsdækkende oplysningsforbund på baggrund af deres indbyrdes samlede størrelse. Ved udregningen benyttes en række nøgletal (antal aktive foreninger, kommuner, undervisningstimer med videre), og det giver dermed en indikation på de fem forbunds indbyrdes størrelse. Dog beregnes indeværende års tilskud på baggrund af nøgletallene fra to år tidligere, da disse først skal indhentes (via indberetningsskemaerne) fra medlemsskolerne.

DOF, AOF eller FOF skiftes som regel

til at være landets største oplysningsforbund, da alle tre ligger meget tæt på at modtage omkring 25 procent af midlerne til aftenskoler. I 2019 modtager DOF udlokningsmidler på baggrund af skolernes antal og aktivitet i 2017, og med lidt over 26,5 procent af de uddelte midler er vi lige i øjeblikket det største forbund.

Tilbageslag i vente

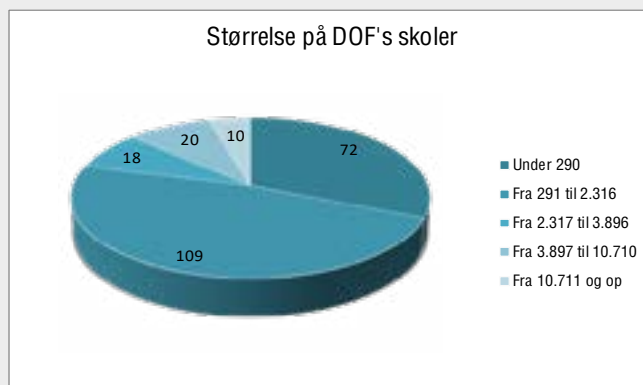
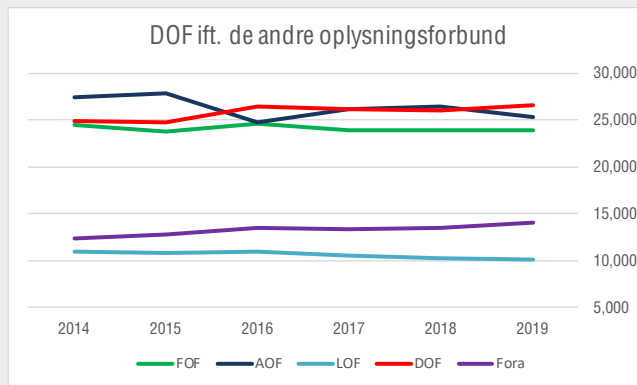
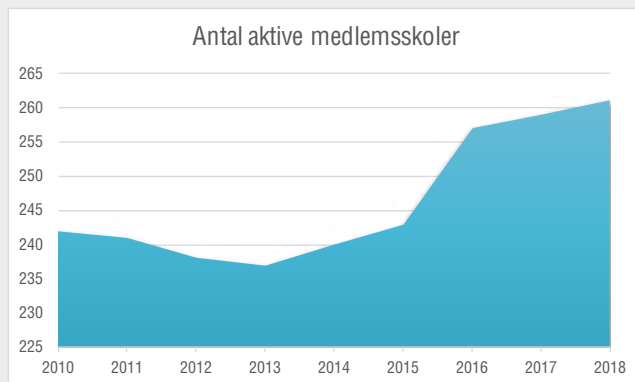
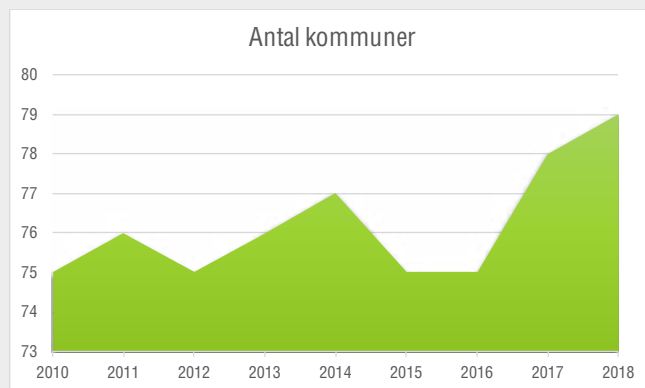
Det er godt, at DOF gennem en årrække har vokset sig endnu større og stærkere, for fremtiden byder på en række tilbageslag.

I 2018 mistede to af vores allerstørste medlemsforeninger deres udbud på sprogundervisning for indvandrere. Det skete, fordi Københavns Kommune i det nye udbud valgte at fokusere ret ensidigt på prisen og derfor valgte to nye, uprøvede og meget billige udbydere på markedet. Den manøvre betød, at de to medlemsforeninger, IA Sprog og Studieskolen, fik deres aktivitetsniveau kraftigt beskåret – og at DOF som forbund fik reduceret timeantallet for aktiviteter uden for folkeoplysningsloven med op til to tredjedele.

Samtidig gik en af DOF's store medlemsforeninger, Byens Aftenskole i Rødovre konkurs, og selv om et par nye medlemsforeninger opstod i dens kølvand kostede det sammenlagt timer.

Da medlemsforeningernes samlede aktivitet danner baggrund for, hvor stor en del af udlokningsmidlerne, DOF modtager, vil vi se en effekt. Den kommer dog først i 2020 og 2021, da fordelingen af udlokningsmidler sker på baggrund af aktiviteten to år tidligere.

Men som allerede skrevet, så er det trods alt et mindre tilbageslag for et ellers sundt og stærkt landsforbund – og landsstyrelsen samt sekretariatet følger udviklingen nøje.

REDAKTION

Redaktion: Martin Thirstrup Hansen
Layout: Kathrine Egemar

FOTOS

Forside- og bagsidefoto fra Kursusdage på Brandbjerg Højskole.
Fotograf: Martin Thirstrup Hansen